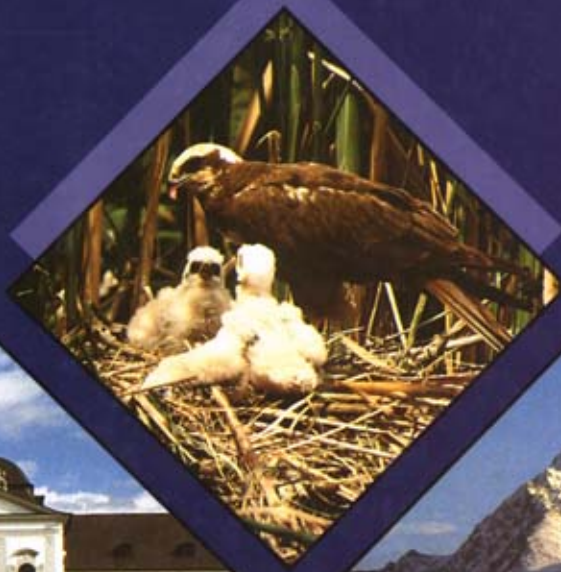

**MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 1997**

*Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky*

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 1997**

*Slovenská agentúra
životného prostredia*

Rastlinstvo a živočíšstvo

Národná stratégia ochrany biodiverzity

Hlavné ciele

- **Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku**, schválená vládou SR dňa 1. apríla 1997 a NR SR 2. júla 1997, nadväzujúca na pristúpenie SR k Dohovoru o biologickej diverzite (Rio de Janeiro 1992) dňa 19. mája 1993 definuje nasledovné ciele:
  - Identifikácia stavu zložiek biologickej diverzity. (Biologická diverzita znamená variabilitu všetkých žijúcich organizmov, vrátane suchozemských, morských a iných vodných ekosystémov a ekologických komplexov, ktorých sú súčasťou; to zahŕňa diverzitu v rámci druhu, medzi druhmi a diverzitu ekosystémov.)
  - Posilnenie ochrany biodiverzity "in situ"
  - Posilnenie ochrany genetickej diverzity
  - Posilnenie národných kapacít pre ochranu "ex situ"
  - Podpora ochrany biodiverzity zavedením trvalo udržateľných praktík v poľovníctve a rybárstve
  - Vytvorenie široko aplikovateľného systému stimulujúcich opatrení na ochranu biodiverzity a trvalo udržateľné využívanie biologických zdrojovPodpora výskumu orientovaného na ochranu biodiverzity a jej trvalo udržateľné využívanie.

Rastlinstvo

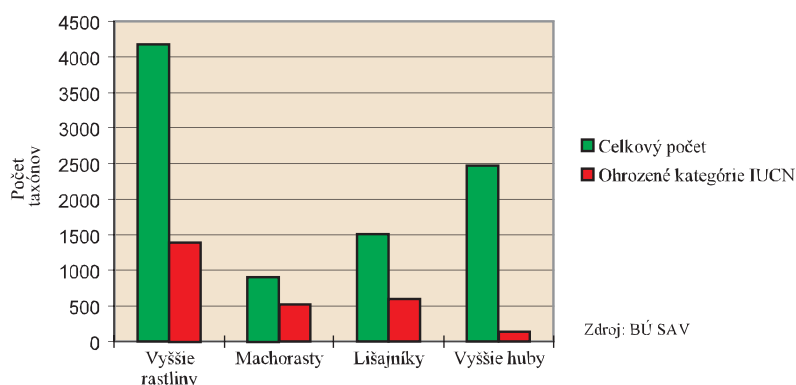
Poznanie stavu ohrozenosti voľne rastúcich rastlín vychádza zo štúdie: Marhold K. & Hindák F. (eds.), 1998: **Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska**. (Checklist of non-vascular and vascular plants of Slovakia. Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava, 687 pp.) Zoznam bol vypracovaný v rámci projektu štátnej objednávky č. 5305/025 Biodiverzita fytogenofondu Slovenska, čiastočne prispel aj medzinárodný projekt Rakúskej akadémie vied „Kartierung der Flora der Slowakei“.

Tabuľka č. 42: Stav poznania ohrozenosti rastlinných taxónov v roku 1997

Skupina	Celkový počet taxónov		ohrozené (kat. IUCN)						
	svet (predpoklad)	Slovensko	Ex	E	Vm	V	R	I	Ed
Sinice a riasy	50 000	2 989							
Nižšie huby	80 000	1 295							
Vyššie huby	20 000	2 469		20		46	70		
Lišajníky	20 000	1 508	100	129	0	249	100	18	
Machorasty	20 000	905	30	61	0	61	195	169	
Vyššie rastliny		4 178	39	173	321	263	297	170	127

Zdroj: BÚ SAV

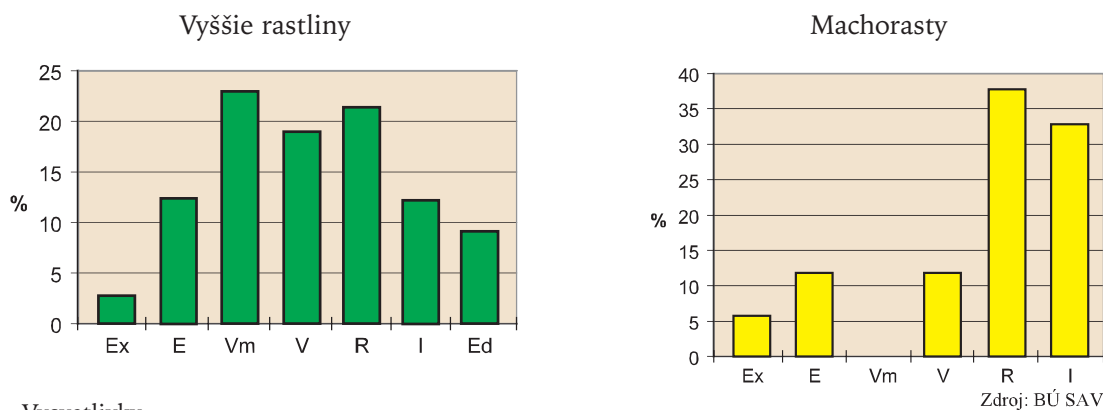
Graf č. 24: Porovnanie celkového počtu rastlinných taxónov a ohrozených taxónov

Zdroj: BÚ SAV

Graf č. 25: Ohrozenosť v rámci IUCN kategórií

Zdroj: BÚ SAV

Vysvetlivky:

Ex - vyhynuté	V - zraniteľné
E - kriticky ohrozené	R - vzácne
Vm - veľmi zraniteľné	I - ohrozené druhy, zatiaľ bližšie nezaradené
Ed - endemické druhy	

V roku 1997 bolo potvrdených 4 319 doteraz známych výskytov vzácných a ohrozených druhov rastlín, 536 výskytov bolo novozaevidovaných a 32 lokalít zaniklo.

Tabuľka č. 43: Stav v evidencii počtu lokalít s výskytom vzácných a ohrozených druhov rastlín

Lokality	NP	SAŽP-COPK	CHKO	Spolu
potvrdené	1 560	783	1 976	4 319
novozaevidované	88	397	51	536
zaniknuté	7	15	10	32

Zdroj: SAŽP

Dôležitým zdrojom informácií o ohrozenosti flóry sú lokálne **červené zoznamy**. V roku 1997 boli vypracované nasledovné prehľady: Červený zoznam druhov vyšších rastlín CHKO Kysuce, Prehľad taxónov flóry CHKO Slovenský kras zaradených do červeného zoznamu flóry a aktualizovaný Červený zoznam ohrozených rastlín Národného parku Nízke Tatry.

Počet štátom chránených druhov ostal od roku 1958 nezmenený (vyhláška Povereníctva školstva a kultúry z 23. decembra 1958 č. 21/1958 Ú.v., ktorou sa určujú chránené druhy rastlín a podmienky ich ochrany). Celkove sa právna ochrana vzťahuje na 127 taxónov na úrovni druhu a poddruhu, 1 čeľaď a 9 rodov (spolu 252 taxónov vyšších rastlín).

Od roku 1983 do roku 1996 bolo vypracovaných 57 návrhov osobitných režimov ochrany (ORO) najmä kriticky ohrozených druhov rastlín. V roku 1997 boli vypracované **osobitné režimy ochrany** pre druhy: červenohlav ihlanovitý (*Anacamptis pyramidalis*), sitina guľatoplodá (*Juncus sphaerocarpus*) a ostrica Buxbaumova (*Carex buxbaumii*).

Tabuľka č. 44: Prehľad vypracovávaní osobitných režimov ochrany (ORO)

Rok	Počet druhov	Počet aktualizovaných	Rok	Počet druhov	Počet aktualizovaných
1983	4	-	1991	7	16
1984	6	-	1992	4	-
1985	6	-	1993	7	20
1986	3	-	1994	1	-
1987	3	-	1995	4	-
1988	4	-	1996	2	-
1989	3	18	1997	3	-
1990	3	-			

Zdroj: SAŽP

SAŽP - COPK vykonalo v roku 1997 **transfery** na náhradné lokality a **reštitúcie ohrozených druhov** leknica žltá (*Nuphar luteum*) - 5 jedincov, šípkovka vodná (*Sagittaria sagittifolia*) - 10 jedincov a truskavec obyčajný (*Hippuris vulgaris*) - 5 jedincov.

Živočíšstvo

V roku 1997 v kategorizácii skupín **živočíchov** podľa ohrozenosti nedošlo oproti roku 1996 k podstatným zmenám, s výnimkou cicavcov, pre ktoré bol vypracovaný aktuálny **červený zoznam** podľa nových kategórií IUCN (Stollmann et al. 1997).

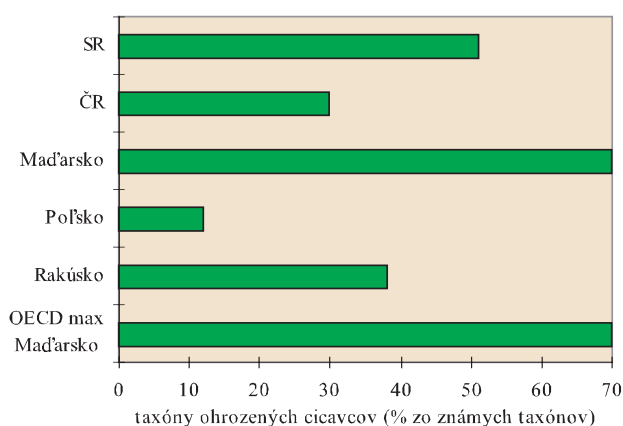
Tabuľka č. 45: Celkový prehľad zaradenia taxónov cicavcov Slovenska do jednotlivých kategórií ohrozenosti v návrhu červeného zoznamu

Kategórie ohrozenosti	Ex	CR	EN	VU	LR:cd	LR:nt	LR:lc	DD	NE	Spolu
Počet taxónov	2	1	6	13	6	4	12	10	32	86
%	2,3	1,2	7,0	15,1	7,0	4,6	14,0	11,6	37,2	100,0

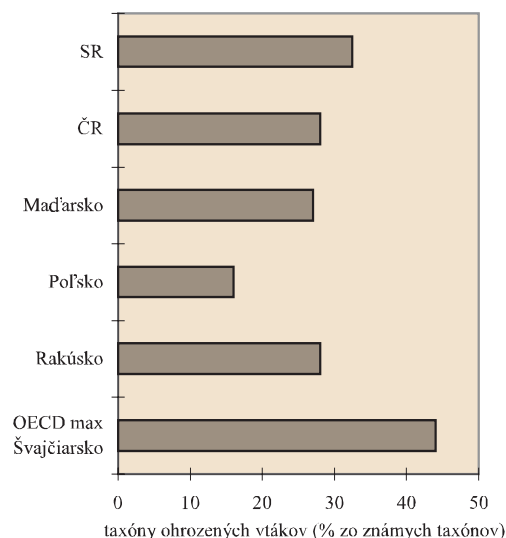
Kategórie: Ex - vymiznutý taxón
 CR - kriticky ohrozený taxón
 EN - ohrozený taxón
 VU - zraniteľný taxón
 DD - údajovo nedostatočný taxón
 LR - menej ohrozený taxón
 cd - taxón závislý na ochrane
 nt - takmer ohrozený taxón
 lc - najmenej ohrozený taxón
 NE - nehodnotený taxón

Zdroj: SAŽP

Graf č. 26: Porovnanie podielu ohrozených taxónov cicavcov na celkovom množstve známych taxónov v SR s vybranými štátmi Európy

Graf č. 27: Porovnanie podielu ohrozených taxónov vtákov na celkovom množstve známych taxónov v SR s vybranými štátmi

V sieti 3 rehabilitačných staníc (RS) a 12 pohotovostných záchranných zariadeniach (PZZ) prevádzkovaných organizáciami ochrany prírody a krajiny bolo spolu prijatých 334 jedincov poranených, alebo inak handicapovaných živočíchov (261 v PZZ a 73 v RS). Späť do voľnej prírody bolo spolu vypustených 178 jedincov živočíchov (146 z PZZ a 32 z RS).

Tabuľka č. 46: Počet rehabilitovaných a do prírody vypustených živočíchov

RS	NP		CHKO		Voľná krajina		Spolu	
	Počet rehabilit.	Počet vypusten.	Počet rehabilit.	Počet vypusten.	Počet rehabilit.	Počet vypusten.	Počet rehabilit.	Počet vypusten.
Dravce	-	-	41	17	11	6	52	23
Sovy	-	-	8	3	4	3	12	6
Iné vtáky	-	-	1	-	7	3	8	3
Cicavce	-	-	1	-	-	-	1	-
Spolu	-	-	51	20	22	12	73	32

Zdroj: SAŽP, S NP SR

PZZ	NP		CHKO		Voľná krajina		Spolu	
	Počet rehabilit.	Počet vypusten.	Počet rehabilit.	Počet vypusten.	Počet rehabilit.	Počet vypusten.	Počet rehabilit.	Počet vypusten.
Dravce	4	-	21	8	121	70	146	78
Sovy	-	-	11	4	27	12	38	16
Iné vtáky	1	-	10	8	63	44	74	52
Cicavce	-	-	-	-	3	-	3	-
Spolu	5	-	42	20	214	126	261	146

Zdroj: SAŽP, S NP SR

Tabuľka č. 47: Finančné náklady vynaložené na rehabilitáciu živočíchov v pohotovostných záchraných zariadeniach (Sk)

PZZ	NP			CHKO			Voľná krajina			Spolu		
	finančné náklady			finančné náklady			finančné náklady			finančné náklady		
	vlastné	ŠFŽP	iné	vlastné	ŠFŽP	iné	vlastné	ŠFŽP	iné	vlastné	ŠFŽP	iné
Dravce	1 000	-	-	6 530	-	-	43 100	30 000	-	50 630	30 000	-
Sovy		-	-	7 740	-	-		-	-	7 740	-	-
Iné vtáky		-	-	7 300	-	-	6 200	-	-	13 500	-	-
Cicavce		-	-		-	-	1 000	-	-	1 000	-	-
Spolu	1 000	-	-	21 570	-	-	50 300	30 000	-	72 870	30 000	-

Zdroj: SAŽP, S NP SR

Zabezpečilo sa strázenie 19 hniezd 4 druhov dravcov. V nich bolo spolu úspešne vyvedených 16 mláďat, čo predstavuje priemer 1,18 vyvedeného mláďaťa na hniezdo.

Tabuľka č. 48: Stráženie hniezd dravcov

Druh dravca	NP		CHKO		Voľná krajina		Spolu	
	Počet hniezd	Počet vyvedených mláďat	Počet hniezd	Počet vyvedených mláďat	Počet hniezd	Počet vyvedených mláďat	Počet hniezd	Počet vyvedených mláďat
Orol skalný	3	3	1	1	2	0	6	4
Orol kráľovský	-	-	5	3	3	4	8	7
Sokol rároh	-	-	1	-	2	5	3	5
Sokol sťahovavý	-	-	1	-	1	0	2	0
Spolu	3	3	8	4	8	9	19	16

Zdroj: SAŽP

Tabuľka č. 49: Finančné náklady vynaložené na strázenie hniezd dravcov (Sk)

Druh dravca	NP			CHKO			Voľná krajina			Spolu		
	finančné náklady			finančné náklady			finančné náklady			finančné náklady		
	vlastné	ŠFŽP	iné	vlastné	ŠFŽP	iné	vlastné	ŠFŽP	iné	vlastné	ŠFŽP	iné
Orol skalný	20 000	-	-	3 500	-	-	4 000	-	-	27 500	-	-
Orol kráľovský	-	-	-	26 000	-	-	13 000	-	-	39 000	-	-
Sokol rároh	-	-	-	2 000	-	-	2 000	-	2 000	4 000	-	2 000
Sokol sťahovavý	-	-	-	1 000	-	-	-	-	-	1 000	-	-
Spolu	20 000	-	-	32 500	-	-	19 000	-	2 000	71 500	-	2 000

Zdroj: SAŽP

V rámci zlepšenia generačných a pobytových podmienok živočíchov bolo spolu inštalovaných 77 umelých hniezdných podložiek (UHP) pre bociany, 54 pre dravce, 83 umelých hniezdných búdok (UHB) pre živočíchov (63 pre vtáky a 20 pre netopiere) a upravených 7 generačných lokalít pre obojživelníky.

Tabuľka č. 50: Zlepšenie generačných a pobytových podmienok živočíchov

Druh akcie	NP	CHKO	Voľná krajina	Spolu
	počet	počet	počet	počet
UHP pre bociany - inštalácia	1	46	30	77
UHP pre dravce	4	3	47	54
UHB pre živočíchov	12	50	21	83
generačné lokality pre obojživelníky	7	6	-	13
Spolu	24	105	98	227

Zdroj: SAŽP, S NP SR

Z hľadiska záchranu živočíchov *in situ* boli organizáciami ochrany prírody a krajiny organizované transfery 419 jedincov, v rámci programu reintrodukcie a reštitúcie bolo umiestnených ďalších 156 jedincov (6 reintrodukcia, 150 reštitúcia) chránených a ohrozených druhov živočíchov do vhodných biotopov vo voľnej prírode.

Tabuľka č. 51: Transfery (A), reintrodukcie (B), reštitúcie (C) a finančné náklady vynaložené na ich realizáciu v roku 1997

Druh	NP		CHKO		Voľná krajina		Spolu	
	Index zásahu/ finančný náklad (Sk)	Počet jedincov	Index zásahu/ finančný náklad (Sk)	Počet jedincov	Index zásahu/ finančný náklad (Sk)	Počet jedincov	Index zásahu/ finančný náklad (Sk)	Počet jedincov
Jasoň červenooký	A, C/-	5					A,C/-	5
Blatniak tmavý			C/-	100			C/-	100
Lopatka dúhová					A/-	25	A/-	25
Červenica ostrobruchá					A/-	42	A/-	42
Hrúz bieloplutvý					A/-	25	A/-	25
Mloky					A/-	20	A/-	20
Ropucha obyčajná			A/-	300			A/-	300
Korytnačka močiarna			C/-	37			C/-	37
Orol skalný	A/-	1					A/-	1
Sokol sťahovavý					B,C/ 90 000	6	B,C/ 90 000	6
Sokol rároh					C/80 000	2	C/80 000	2
Netopiere					A/-	1	A/-	1
Spolu		6		437		121		564, z toho 419 A, 6 B,

- finančné náklady neudané

Zdroj: SAŽP, S NP SR

Tabuľka č. 52: Finančné náklady vynaložené na zlepšenie generačných a pobytových podmienok živočíchov (Sk)

Druh akcie	NP			CHKO			Voľná krajina			Spolu		
	finančné zdroje			finančné zdroje			finančné zdroje			finančné zdroje		
	vlastné	ŠFŽP	iné	vlastné	ŠFŽP	iné	vlastné	ŠFŽP	iné	vlastné	ŠFŽP	iné
UHP pre bociany	12 000	-	-	12 708	100 000	bez výšky	36 200	-	bez výšky	60 908	100 000	bez výšky
UHP pre dravce	10 500	-	-	1 923	-	-	13 000	-	-	25 423	-	-
UHB pre živočichy	2 000	-	bez výšky	4 000	-	-	3 500	-	-	9 500	-	bez výšky
generačné lokality pre obojživelníky			-	6 500	-	-	-	-	-	16 500	-	-
Spolu	34 500	-	bez výšky	25 131	100 000	bez výšky	52 700	-	bez výšky	112 331	100 000	bez výšky

Zdroj: SAŽP, S NP SR

V **odchovoch** prevádzkovaných v spolupráci s organizáciami ochrany prírody boli umiestnené 4 druhy chránených a ohrozených živočíchov (korytnačka močiarna, drop fúzatý, sokol sťahovavý a sokol rároh). Do voľnej prírody bolo spolu vypustených 5 odchovaných jedincov.

Tabuľka č. 53: Počty jedincov chovaných a odchovaných živočíchov v odchovných zariadeniach a finančné náklady vynaložené na ich prevádzku

Chovaný druh/ sídlo zariadenia	Počet jedincov v chove	Odchované mláďatá	Vypustené jedince	Finančné náklady		
				vlastné	ŠFŽP	iné
korytnačka močiarna/Šúr	55	-	-	-	-	10 000 (GEF)
drop fúzatý/ Dropie	5	-	-	150 000	-	-
sokol sťahovavý/ Rozhanovce	7	3	3	-	150 000	-
sokol rároh/ Rozhanovce	18	4	2	-	150 000	-
Spolu	85	7	5	150 000	300 000	10 000

Zdroj: SAŽP, S NP SR

V záujme zabránenia kolízií migrujúcich obojživelníkov s automobilovou dopravou bolo spolu vybudovaných 9 403 metrov zábran.

Tabuľka č. 54: Dĺžka zábran pre obojživelníky a finančné náklady vynaložené na ich vybudovanie

Územie	Dĺžka (m)	Finančné náklady (Sk)		
		vlastné	ŠFŽP	iné
NP	100	*	-	-
CHKO	7 550	24 994	-	-
Voľná krajina	1 753	5 000	490 000	1 000
Spolu	9 403	29 994	490 000	1 000

* neudané

Zdroj: SAŽP, S NP SR

Tabuľka č. 55: Evidencia druhov a počtu doteraz známych (Z), novozaevidovaných (N) a zaniknutých (Ex) lokalít výskytu kriticky ohrozených, ohrozených a vzácných druhov živočíchov

Kategória	NP			CHKO			Voľná krajina			Spolu		
	Z	N	Ex	Z	N	Ex	Z	N	Ex	Z	N	Ex
Počet lokalít -bezstavovce	4 012	4	1	163	66	-	201	49	4	4 376	119	5
Počet lokalít -stavovce	807	152	-	1 611	519	24	737	30	1	3 155	701	25
Počet druhov -bezstavovce	2			66			20			88		
Počet druhov -stavovce	316			176			203			695		

Zdroj: SAŽP, S NP SR

